

УДК 656:004:339.9

Ірина П'ятничук

к.е.н., доцент, декан факультету управління,

Лілія Туровська,

к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування,

Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника

м. Івано-Франківськ

ФАКТОРИ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА РОЗВИТОК ЛОГІСТИКИ

У сучасному світі логістика є однією з ключових складових економіки, яка визначає ефективність функціонування глобальних та локальних ринків. Досліджено, що зростання світової торгівлі, активне впровадження цифрових технологій, зміна споживчих уподобань та екологічні виклики створюють нові вимоги до галузі.

Війна суттєво трансформувала логістичний сектор України, примусивши адаптуватися до нових реалій. Хоча логістика зазнала значних втрат, з'явилися і нові можливості, такі як розвиток західного транспортного коридору, модернізація залізниці та складської інфраструктури. Водночас залишаються серйозні виклики, які вимагають інноваційних рішень, міжнародної підтримки та стійких стратегій для відновлення та подальшого розвитку галузі [1-3].

Досліджено, що логістика – це галузь, яка постійно адаптується до глобальних змін, економічних викликів і технологічного прогресу [1]. Сучасні умови диктують необхідність перегляду традиційних підходів до управління ланцюгами постачання та впровадження нових стратегій.

Розвиток логістики залежить від комплексу взаємопов'язаних факторів, які визначають ефективність, напрямки та перспективи її трансформації. Ці фактори наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Фактори, які впливають на розвиток логістики

Група факторів	Фактор	Характеристика факторів
Економічні фактори	глобалізація	розширення міжнародної торгівлі вимагає розвиненої логістичної інфраструктури для забезпечення глобальних ланцюгів постачання
	економічна стабільність	економічні кризи, інфляція та курсові коливання впливають на вартість транспортування, складування та управління запасами
	рівень інвестицій	інвестиції в транспортну та складську інфраструктуру, цифрові технології та інновації стимулюють розвиток логістичних систем;
	попит на товари та послуги	рівень економічної активності визначає обсяг перевезень та інтенсивність логістичних операцій.
Технологічні фактори	цифровізація	впровадження таких технологій, як IoT, блокчейн, AI, автоматизація та великі дані, змінює традиційні підходи до логістики, підвищуючи ефективність і прозорість
	транспортні інновації	використання електромобілів, дронів, автономних транспортних засобів та нових видів пального скорочує витрати та зменшує вплив на довкілля
	розвиток складської автоматизації	роботизація, системи управління складом (WMS) та використання хмарних технологій підвищують швидкість обробки товарів
	мультимодальні перевезення	інтеграція різних видів транспорту (залізничного, автомобільного, морського, повітряного) дозволяє оптимізувати логістичні процеси
Соціальні фактори	зміна споживчих уподобань	зростання популярності електронної комерції та потреба в швидкій доставці (на вимогу або в той же день) впливають на розвиток останньої милі доставки
	дефіцит кадрів	нестача кваліфікованих працівників у сфері логістики стимулює автоматизацію та цифровізацію процесів
	міграція населення	зміна демографічної ситуації впливає на географічний попит на логістичні послуги
	зростання вимог до обслуговування	споживачі очікують високої точності доставки, прозорості та доступу до інформації в реальному часі
Екологічні фактори	регулювання екологічної відповідальності	суворі вимоги до скорочення викидів CO ₂ і використання екологічно чистих технологій спонукають до розвитку «зеленої» логістики
	енергетична криза	високі ціни на паливо стимулюють компанії до оптимізації маршрутів і використання енергоефективного транспорту
	сталий розвиток	суспільний і корпоративний фокус на екологічності стимулює інвестиції в «зелені» технології та циркулярну економіку
Політичні та правові фактори	державне регулювання	законодавчі ініціативи, податки та митні процедури можуть як спрощувати, так і ускладнювати логістичні процеси
	міжнародні торгові угоди	угоди про зону вільної торгівлі чи санкції впливають на обсяги та напрями міжнародних перевезень

	військові конфлікти та кризи	наприклад, війна в Україні суттєво змінила маршрути та структуру логістичних потоків через руйнування інфраструктури та блокування портів.
Інфраструктурні фактори	стан транспортної мережі	рівень розвитку автошляхів, залізничних шляхів, портів і аеропортів визначає швидкість і вартість перевезень
	розвиток логістичних хабів	наявність сучасних складів, терміналів і перевалкових центрів спрощує обробку та транспортування вантажів
	доступ до альтернативних маршрутів	можливість вибору між різними видами транспорту або маршрутами мінімізує ризики логістичних перебоїв
Глобальні виклики та кризи	пандемії	COVID-19 значно вплинув на логістичні потоки, зокрема через перебої у ланцюгах постачання та зростання попиту на електронну комерцію
	кліматичні зміни	екстремальні погодні умови, такі як повені чи урагани, впливають на транспорт і складське зберігання
	геополітичні ризики	торгові війни, санкції та зміна геополітичного ландшафту стимулюють адаптацію логістичних маршрутів
Інноваційні фактори	розвиток штучного інтелекту	AI допомагає у прогнозуванні, управлінні запасами та оптимізації маршрутів
	віртуальні логістичні моделі	технології цифрових двійників дозволяють моделювати операції для виявлення потенційних проблем
	автономний транспорт	використання автономних транспортних засобів і дронів для доставки скорочує витрати та час

Таким чином, розвиток логістики залежить від широкого спектра факторів, що охоплюють економічні, технологічні, соціальні та екологічні аспекти. Інтеграція інновацій, адаптація до глобальних викликів і підвищення стійкості до кризових ситуацій є ключовими умовами для вдосконалення логістичних систем у сучасному світі. Компанії, що враховують ці фактори, отримують стратегічні переваги у конкурентному середовищі.

Література:

1. П'ятничук І.Д., Томашевська А.В., Туровська Л.В., Григорук І.І. Логістична політика ЄС. *Наукові перспективи*. 2024. № 11(53). С. 743-755.
2. Piatnychuk I., Boryshkevych I., Tomashevskaya A., Hryhoruk I., Sala D. Online tools in providing feedback in management. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*. 2022. № 9 (3). С. 6-17.

3. Сомова Є.В., Григорак М.Ю. Роль зеленої логістики у забезпеченні сталого розвитку економіки. *Проблеми підготовки професійних кадрів з логістики в умовах глобального конкурентного середовища: збірник доповідей XXI Міжнародної науково-практичної конференції*. 2023. С. 412-416.